VERHALEN EN FABELEN

IN HET

MODÈLE

MET

VERTALINGEN

DOOR

G. J. ELLEN

Zending der Utrechtsche Zendingsvereniging.

INHOUD.

1. O LAGUDI MA HOWO'O WO DJAGA-DJAGA'A.
DE LAGUDIVRUCHTEN-OPPASSER.
 2. O BIBITI.
HET BIBITIVISCHJE.
 3. O GODA.
DE GODAGEEST (WELKE IN GROOTE STEENEN WOONT EN
GEVREESD WORDT).
 4. O GOGUNANE.
DE MIEREN.
 5. O LIA'A DE O DODOTA.
DE OUDERE EN DE JONGERE (BROEDER).
 6. O UHO.
DE BUIDELRAT.
 7. O BIARA.
DE BIARAPLANT.
 8. NAGA O NJAWA JA MIDIDI JO PUAHA.
ER WAREN TWEE MENSCHEN DIE GINGEN VASTEN.
 9. O LOBABI MI TADI-TADI'A.
ZIJ (WERD) DOOR EEN KRIS GESTOKEN.
-

Nº. 1. O lagudi ma howo'o wo djaga-djaga'a.

O roeae'a de jo loa ma eha de ma dea, de ma ngoa'a wi tai de wo ali; de ma dea wo temo: Ano ge to temo uwau no wi tai.

I tugumia de ja iha o daduhulu ma igutu'u de wi hodoau, ma a wi diomaali gena'a, de o gota ma beleulu'u wi hodoau.

Gena'a de jo tagi ho o de'u tumudingi de o ngaili tumudingi ja paha, ma a jo ihenohi wo ali; de ma eha mo mau mi diomali, ma ma dea a wo olu'u, wo temo: «Na'o no wi diomahi de ngoi to hilau.»

De ma ngoa ge wa odomo duga-duga a o heleene, de na'o wo lamo'o'au, ma moi wo hupuo o a'ele Itio de wi ma'eo o bere'i mo moi ma 'oana o wange ma dumuno'a awi humu ma djodjaga, de una ma ngoa'a ge wo temo: «Apu, bote ni to'ata»; de muna mo temo: «Onu, ngoi 'o i to'atua.»

De muna mo hano mo temo: «Ngona neena o'ia'a ngona de na ino?» De una wo temo: «Ngoi o a'ele Itio de ta o'o»; de ma ngoa'a ge wo hano o igono, wo temo: «Apu! bote de ani igono'a?»

De muna mo temo: «O igono ena naga, ma bote o no doa-doawa?» de una wo temo: «Apu a ta na'o to doa»; gena'ade wa doa ma igono, o oti tumudingi, ho muna o oti hoata, una o oti haange. Gena'ade j'odomo, de i duangou de mo temo: «Onu! po ma hioru-oru»; de una wo temo: «Ma i'au apu, po ma hioru-oru.» Gena'ade jo ma hioru-oru ho jo i ma'eiha ma 'oana o wange ma dumuno'a awi moholehe jo tumudingi o a'ele jo hiono'o, de jo temo: «Uai apu mia ilanga.»

Gena'ade jo ma ohi'i, de ona ma moholehe ja tumudingi jo temo: «Apu po wi tila ne o humu'u, de wi tila. Ho wo puda, de awi roehe ma hongona o hala'a, ma hongona o gurahi; awi utu ma o geena. Gena'ade ma 'oana o wange ma hiwa'a awi ngoa'a ja tumudingi ja u'u jo ma pahiaru, i togumia de jo i timaju; de manga ilanga wo hupu, ho jo i henewutuo'a, de manga mumuu'u wa tuu'u aha jo mo todo'ana. De ma 'oana o wange ma dumuno'a wo hano wo temo: «Neena nia u'u nio hiatubele o hepa-hepa, e'ola nio hiatubele o namo?» de ona jo temo: «Neena ngomi mia u'u, mio hiatubele, o hepa-hepa ma 'oua, o namo ma 'oua, ho a ngomi mio papahiaru.»

De gena'ade ma 'oana o hupera 'a wo tuoau, ho a jo lioau, de onali ja ie jo ma peleti 'a jo ma boha. De 'a jo ma ena'a, ma duangino, ma 'oana o wange ma dumuno'a o hupera 'a wo tuoau ho 'a jo lioau, de aha onali ja u'u jo pahara, jo ma peleti ja tjara Hilamu.

De jo i timaju, manga tupa 'a o nahinara, de 'a jo i timaju ma duangino, ma 'oana o wange ma hiwa'a o hupera wo tu'u ho 'a jo lioau.

De ma lagudi ma howo'o wo djaga-djaga wa ino mamane'a, ma lagudi ma howo'o o beta-beta moi wo hidoa-doa'a, ma oma dawonguau, de wo temo: «i dodoa ho ona dawongua?»

De ma 'oana o wange ma dumuno'a awi ngoa'a ja u'u de jo temo: «Baba! ano mia ie de ma lagudi ma howo'o wo djaga-djaga wa ino wo hidoa-doa'a o beta-beta moi mamane'a, ma o ma dawongua.

De ma moioli ja ie, o dodoto ami babarihi a mu ma gaha, de ma ie 'a mo gila-gila ma lagudi ma howo'o ma goa'a mo parihi. De ma moioli wa ino, de ma lagudi ma dumulia mi datatara, de muna mo temo: «Ma ngona de no pa'ihana.»

De muna mo temo: «Neena to ngona ani lagudi ma howo'o?» De una wo temo: «To ngoi ai lagudi ma howo'o, na'o to ngona ani lagudi ma howo'o, de o'ia'a de na ino no habea?» De una wo temo: «Ngoi to habea o Limau ma ituo'a de ta u'u,» de muna mo temo: «Na'o 'ogeena de o to ngonawau ani lagudi ma howo'o.»

Wa i'a de wo hingahu ma dea'a, wo temo: «Baba! 'a'ano ta i'a de jo temo: «O to ngoi-wau ai lagudi ma howo'o»; i hano jo temo: «O 'ia'a de na ino no habea?» De to temo: «Limau ma ituo'a de ta u'u to habea.» De una, ma dea wo temo: «Gemutu o to ngona-wau ani lagudi ma howo'o.»

De una wo temo: «na'o 'ogeena de 'a i togumo'u.» De ma 'oana o wange ma dumunuali awi ngo'a wa modo'a, de ma 'o'ano o wange ma hiwa'a awi ngoa'a mo modo'a, ma 'o'ana o wange ma dumuno'a awi doguulu moi, de mi hirame-rame o wutu tumudingi de o wange tumudingi.

Nº. 1. De Lagudivruchten-oppasser.

Tijdens een opstand vluchtten zij, de moeder en de vader, en hun kind (zij) droegen het op den rug, en hij hilde; en

de vader zeide: «Zooeven heb ik gezegd, draag hem (toch) niet.»

Daarna gingen zij landwaarts en zetten hem (tilden hem op) op een mierennest neer, maar zij namen hem weer terug van daar en zetten hem op een worteluitlooper van een boom neer. Toen gingen zij (weg) zelfs over zeven bergen en over zeven rivieren, maar toch hoorden zij hem nog huilen, en de moeder wilde hem weer terughalen, maar de vader wilde (dat) niet, hij zeide: «Als gij hem terughaalt, dan (ga) ik vooruit.»

En dat kind at slechts eivruchten, en toen hij groot geworden was, ging hij eens naar de Itio rivier, en hij trof daar aan een oudje, de putbewaakster van den koning van het Westen, en hij, het kind, zeide: «Grootje, misschien (zijt) gij een heks,» en zij zeide: «Kindje! welneen, ik ben geen heks.»

En zij vroeg, zij zeide: «Gij hier, vanwaar zijt gij naar hier gekomen?» En hij zeide: «Ik ben van de Itiorivier naar zee gekomen»; en het kind vroeg cocosnoten, hij zeide: «Grootje! hebt ge misschien cocosnoten?» En zij zeide: «Cocosnoten die zijn er wel, maar misschien (zijt) gij niet (gewoon te) klimmen?» En hij zeide: «Grootje, ik kan wel klimmen»; toen klom hij cocosnoten (plukte ze), zeven vruchten, voor haar vier, (voor) hem drie. Toen aten zij en daarna zeide zij: «Kindje! (zullen) wij (eens) gaan roeien,» en hij zeide: «'t Is goed grootje, (laten) wij (gaan) roeien.» Alzoo gingen zij roeien en ook ontmoetten zij landwaarts zeven maagden van den koning van het Westen, zij schepten water, en zij zeiden: «He grootje, onze broeder.»

Toen gingen zij zich baden, en de zeven maagden zeiden: «Grootje! (laten) wij hem hier in den put stooten», en zij stootten hem (er in). Doch hij dreef boven en de helft van zijn lichaam was van zilver, en de (andere) helft van goud, zijne haren (waren) ook alzoo.

Toen gingen de zeven kinderen van den koning van het Oosten zuidwaarts wandelen, en daarna presenteerden zij elkaar de pruimdoos, en hun broeder kwam er uit (uit den put), doch zij vielen flauw, (want) op hunne hoofden kwam hij neer (met een slag) waarop zij schrikten. En de koning van het Westen vroeg, hij zeide: «Gaat gijlieden nu naar beneden ('s Konings verblijf staat meestal op een hoogte) voetbalspelen, of laat gij de hanen vechten?» En zij zeiden: «Nu gaan wij naar beneden, wij voetballen, neen, de hanen (laten vechten) neen, wij gaan maar wat wandelen.»

En toen schoot de koning een kanon af, alzoo keerden zij terug (in plaats van zijne kinderen te roepen schoot de koning een kanon af, ten teeken dat zij terug moesten keeren) en zij stegen op (op de hoogte, waarop het verblijf des konings zich bevond) en zij maakten het haar op, in een wrong. En zij pruimden sirih-pinang, daarna schoot de koning van het Westen een kanon af, alzoo keerden zij terug, en daarna gingen zij weer naar beneden om te wandelen, hun haar maakten zij (toen) op, gelijk de Mohammedanen (dat doen).

En zij presenteerden elkaar pinang-sirih, (en) hun pruimdoos was een nahinara (een klein soort doosje) en na het presenteren der pinangdoos schoot de koning van het Oosten een kanon af, (en) alzoo keerden zij terug.

En de lagudivvruchtenoppasser kwam naar zijne vrijster toe en reikte (haar) een tros lagudivvruchten toe, maar zij nam ze niet aan, en hij zeide: «waarom neemt gij ze niet?»

En de kinderen van den koning van het Westen gingen naar beneden en zij zeiden: «Vader! zooeven gingen wij naar boven en de lagudivvruchtenoppasser kwam en hij reikte zijn beminde een tros toe, maar zij nam ze niet aan.»

En wederom gingen zij naar boven, de jongste nam haar bezem mee, en zij naar boven gaande ging rechtuit (tot) onder de lagudivvruchten, (en) zij veegde (aldaar). En hij kwam nog een keer en de heerlijkheid (bovenaardsche glans der lagudivvruchten) raakte (bespatte) haar, en zij zeide: «Maar gij, gij dwingt (mij).»

En zij vroeg, zij zeide: «Zijn dit uw lagudivvruchten?» En hij zeide: «Het zijn mijne lagudivvruchten, indien uwe lagudivvruchten (er zijn) (indien gij lagudivvruchten hebt) waarom komt gij hier en (mij) begroeten?» En hij zeide: Ik kom van Limau ma ituo'a Noordwaarts (om u te) begroeten;» en zij zeide: «Als dat zoo is, dan zijn uw lagudivvruchten niet de uwe.»

Hij ging en gaf het zijn vader te kennen, hij zeide: «Vader! zooeven ging ik en zij zeiden, dat mijn lagudivvruchten niet de mijne zijn, men vroeg, men zeide: «Vanwaar (zijt) gij naar hier ons komen begroeten?» En ik zeide: «van Limau ma ituo'a kwam ik Noordwaarts, (u) begroeten;» en hij, de vader (namelijk) hij zeide: «dus zijn uw lagudivvruchten de uwe niet.» En hij zeide, «als het aldus is, laat het dan maar zoo zijn.»

En hij trouwde met het kind van den koning van het Westen,

en de dochter des konings van het Oosten trouwde met den zoon van den koning van het Westen en zij vierden voor haar feest zeven nachten en zeven dagen (lang).

Nº. 2. O Bibiti.

Naga ma moi jo labea, ma eha de ami ngoa'a, de o bibiti i moi ja amono.

Ma eha mo temo pa pohā'a, de muna mo temo uwa na pohā, ai guguule ho, genā'ade mo hileotie o gohapanato'a.

Ho ato! ma tutumu ena ma gahapanata ma ja oma-omangieu, de ma ngoa'a mo temo: «Aba! tanu no dapa'o o ngotili moi la to hinoa ai bibiti.»

Genā'ade mo hinoa, ho ato! ma tutumu ena ja oma-omangieu.

De muna mo temo: «Aba tanu ma moi de ai baili no dotodangohi, hababu to ai mana'i to ona jo dotodanga ja botoau ho.» De wo temo: «Aha to dotodanga, ho no hilahau; de mo hihau, ho ato ma iha ena jo dotodangoau ma ngutu'u ma ja hiato'a.

De ma o'o de mo temo: «Aba, ngarouwau na iha, ta botoau ho, to dotodanga. De ma wutu'u o njawa moi wa ino mi dahe, de muna 'a mo olu'u, mo temo: «Ngoi neena ta ino o to mamaneua.» De una wo temo: «Ma na'o o geenade iti no i peleti, ma 'a mo olu'u, ma iti no i dauhu, ma a mo olu'u, ma iti no na dopoga o ena'a la po ma ena'a, ma a mo olu'u; i togumiade wo utiou, ami paro ma ngi o beta-beta moi.

De genā'ade wi dihiwa o wange de mi ma'e i tiaī, de mo temo: «Na inoou la to ni peletiou, ma a wo olu'u wo temo: «Uwau! 'one ani dea de ani eha ni ngamoho;» de a mo olu'u ho a mi ni'i.

Ho na'o una wo uti ma dodanga ma de'u geena muna mo palene ma goade, ma na'o una wo palene, geena muna mo uti.

Genā'ade ho jo hongā o ngaili tumudingi, de o de'u tumudingi, ho na'o una wo hawu, geena muna mo uti, ma na'o una wo uti, geena muna mo hawu.

De ja ma'e'a o a'ele moi, ma de'uno o gumooanga moi i taurino, genā'ade mi damaou, jo ma enaou, de wo temo: «No liou! 'one ani eha, de ani dea o no i ma'ewau,» de muna mo temo: «a to olu'u, a to ni ni'i;» genā'ade wo temo: geenade no ma ruwuto'a, de mu ma ruwuto'a, ho ato ma pelangie ena o

de'u ma goronanou. Genade o gumoanga moi i taurino, de gena mu ma idu, de ami utu mu ma bilinganaau ho a'ele o di'o modidino. De o nao'o i ma noa ho ma tingi ma dja i ewou. — Ma moi wo duo, de wo hidoduo ami utu, de wo temo: «Neena o'iau bali a manga utu.» Wo temo: «abei'a ihahi» de ja iha, ona o gumoango'a mo to'uno mo nihuo'a, de mi hibalene o ngootilu'u.

De ja i'a de ge ma 'oana awi we'ata jo ngamo jo temo: «ho ngewe'a no ma dotoomu de; na ne ma tanu ani we'ata ma ja tutumidingo'a.» De jo temo: «Mo tero ho;» bei'a mi ma o'o; ma jo ma o'o, ma to muna ami io'o ma bounu i hemo; de jo temoli: «mo tero ho, bei'a mi o hie,» de jo hie, ma ato! muna ami hie ma bounu i hemo.

De jo temoli: «abei'a dauwengo'o mi ma hidudutuumo; de jo ma hidudutuumo. Ona ge ja tumudingi jo hila, de jo i hitadi, ho a ma moi'u. De munali. De muna hidahini ho, a mo hiiha mo lio. De ma 'oana wo temo: «To ni modoa'a.» De mo temo: «na'o no i modo'ade, halingou ani halalomu moi to wi topo'oahi.»

De mi topo'o ho a wo hidulubade, de wi hihao o iwaja; de o wo'a ma homoa'a wi tingai'a. Ha ato! o wutu tumudingi ena a u ma babangiheli, de a wo wangoali. De awi tjapa awi hongona o hala'a, ma hongona o gurahi, awi utu ma ma hongona o hala'a ma hougona gurahi, awi ilingi ma dauie o hala'a, dauu'u o gurahi.

De ma 'oana wo temo: «Ngoioli no i topo'o;» de mo temo: «uwau, 'one a na hongonaau.» Ma wo ributu ho de mi topo'o; de a wo hongonaau o wo liowau.

Nº. 2. Het Bibitivischje.

Op een keer gingen zij vischscheppen (met een mandje); (t waren) een moeder met haar kind en een bibitivischje vingen zij.

De moeder zeide: «(Laten) wij het (dood) slaan.» En zij zeide: «Sla het (toch) niet (dood), (laat) het toch mijn speelgoed (zijn)!» Toen legde zij het in den takoksel van den gohapanataboom. Doch kijk! zij zag het, zij (de vischjes) vulden den gohapanataboom (de ruimte tusschen tak en stam) geheel op, en het kind (meisje) zeide: «Vader! maak toch eene prauw (bootje), opdat ik mijn bibitivischjes daarin doe.»

Toen deed zij ze erin, doch kijk! zij keek er naar (en zag), dat ze (de vischjes) het bootje vulden tot boven toe.

En zij zeide: «Vader! gij moest toch nog eens mijn tuin openkappen (de boomen daarin omhakken), want die van mijn vrienden hebben zij reeds opengekapte.»

En hij zeide: «Ik zal openkappen, doch ga gij vooruit!» En zij ging landwaarts, en kijk, toen zij landwaarts kwam had men deze reeds opengekapte (en) de wortels zelfs had men er uitgetrokken.

En zij ging zeewaarts en zij zeide: «Vader, 't is niet noodig (dat) gij landwaarts gaat, ik ben reeds met het openkappen klaar.»

En dien nacht kwam iemand om met haar te vrijen, en zij wilde niet, zij zeide: «Ik kwam hierheen, niet om te vrijen.» En hij zeide: «Als het zoo is, wil dan (maar even) mijn haar opmaken!» (een door de jongens zeer gewaardeerd teeken van genegenheid), maar zij wilde niet, «wil dan mijn haar beoliën!» maar zij wilde (dat) ook niet, «maar als gij dan voor ons pinangnoten van de schil ontdoet, opdat wij sirih-pinang pruimen!» maar zij wilde ook (dat) niet, daarna daalde hij af (van het huis op palen) (en) zijn pruimdoos was een pinang-sirih-tasch, (welke op den rug gedragen wordt).

En toen bescheen de zon hem en zij zag hem goed ('t was dus goed licht geworden) en zij zeide: «Kom hier opdat ik je haar opmaak,» maar (toen) wilde hij niet, hij zeide: «Doe dat niet! want dan zullen je vader en je moeder boos op je zijn» en zij vond dat niet goed (van hem) dus zij volgde hem.

En als hij afdaalde van de omgehakte boomstammen klom zij op aan 't ondereind van de stammen, maar als hij opklom, (dan) daalde zij neer.

Alzoo vervolgden zij hun weg tot over zeven rivieren en over zeven bergen, doch als hij (een berg) besteeg, dan daalde zij af, en als hij afdaalde dan beklom zij (een berg).

En zij vonden eene rivier waarboven een boschliaan naar beneden hing, aldaar wachtte zij hem, (en) zij pruimden sirih-pinang, en (toen) zeide hij: «Keer terug! anders (zullen) je moeder en je vader je niet vinden» en zij zeide: «Ik wil niet, ik (wil) je volgen,» (en) toen zeide hij: «doe dan je oogen dicht,» en zij deed ze dicht, doch ziet! (toen) zij ze weer opende (was) zij hier midden op den berg. Aldaar hing een boschliaan (naar beneden) en aldaar legde zij zich neer en haar

hoofdhaar spreidde zij uit zelfs over twee rivierbochten. En de visschen zetten zich in dat haar tot boven aan toe, gelijk een werpnet dat geheel vol is.

Eens vischte hij (iemand) met een net en kreeg haar haar in dat net, en hij zeide: «Hier nu, van wie is dit hun haar toch?» Hij zeide: «Kom, nog wat landwaarts,» en zij (er schijnen nu twee personen geweest te zijn) gingen landwaarts (en) hier op den boschliaan lag zij te slapen en zij laadden (tilden) haar in de prauw.

En zij gingen en aldaar (waren) de vrouwen des konings boos, zij zeiden: «gij verzamelt maar vrouwen; nu zijn uw vrouwen zeker wel zeven.» (De visscher blijkt dus een koning geweest te zijn). En zij (die vrouwen) zeiden: «Zij (is) toch mooi; welaan, laat ons poepen» zij dan poepten, maar de lucht van haar ontlasting was aangenaam (geurig), en zij zeiden weer: «zij (is) mooi,» kom, laten wij een wind laten, en zij lieten een wind, doch kijk! de lucht van haar wind was aangenaam (geurig).

En zij zeiden weer: «Kom, laten wij van hier met een vlot den stroom volgen naar zee,» en zij volgden met een vlot den stroom. Zij die zeven (gingen) eerst, en zij stootten er mee (met dat vlot tegen den oever) en (zij) in eens naar beneden (verongelukten allen). En zij ook (ging op een vlot). En zij dreef er ook mee weg, doch zij (dreef) er mee landwaarts (dus tegen den stroom in) zij keerde (dus) terug.

En de koning zeide: «Ik zal je trouwen.» En zij zeide: «dan moet ik eerst een van uwe bedienden (dood) steken.» En zij stak hem, zoodat hij er bij omviel (dood neer viel) en men omwond hem met kaladibladeren, en zij lieten hem achter in het huis van iemand anders. Doch kijk! Na zeven nachten alhier geweest te zijn speelde hij op de fluit, en hij leefde weer. En de helft van zijn uiterlijk was zilver (en) zijn (andere) helft (was) goud, de helft zijner haren (was) zilver, zijn (andere) helft goud, zijne bovenste tanden (waren) zilver en zijn onderste (waren) goud.

En de koning zeide: «Steek gij mij ook!» en zij zeide: «(Laat ik dat) niet doen; want dan wordt gij ook half.» Maar hij haalde haar over (om het toch maar te doen) alzoo stak zij hem; en hij is half geworden en hij is niet terug gekeerd, (d. w. z. voor de helft zilver en de helft goud).

Nº. 3. O Goda.

Naga o njawa moi o modo'a. Wo hungi-hungi, wo tagi, o 'aho wo aho'o de wo djadi ma eha'a wo temo: Jai! ani dunungu uwa mu ma tinga-tinga'a, 'one o goda mi haiti ho.

De mo temo: «o uwa, o to mi higumadawa, ngaro'a no tagi.» De wo tagi, ho wo paha'a. De muna ma we'ata mo temo: «Dodo, po ma ohi-ohi'i, la nanga utu pa gowo.» De ma dunungu mo temo: «ma i'a, po ma ohi-ohi'i, la nanga utu pa gowo. De jo ma ohi-ohi'i ho jo ma gowo ma duangino, de jo palenou.

De ma dunungu mo hiduga, mo temo: modo'a po ma idu-idu, de mo temo, ma i'a.

De jo ma idu-idu, ho ma dunungu mo bolutuo'a. Una ma 'aho wo aho-aho'o ma we'ata o tiba mo tobi'i, de mo dohodoa ma tiba ma godau ma tataruu'u, de mi haiti. Ena ma 'o'ata wo boaa de wo hano ma eha'a wo temo: «Jai ho ani dunungu?» de mo temo: «'ano to nihi'uo'a de o tiba mo tobi'i de o goda mi haitiau.»

De una wo temo: «'ano to temo, ua no mi higumada, de wa i'a mi tutumu ena ami pupungau ja ie mi haiti.

De wa ehe ami hala'a, de ami tjtju'ode de mi hinoa; ho ato! mi tutumu ena mi lutuoau.

De a wo liou awi woa'a de i'a de wo temo: «a to mi tuulu, de wo tagi u ma lio.

Ho ato ma wutu tumudingi ena do'a manga ngio'a jo arababu, de jo bangiheli, de mo i tutumu, ma eha, ho ato ma waliie ena ona do'a enau, de a jo liooli.

Nº. 3. De Godageest (welke in groote steenen woont en gevreesd wordt.)

Er was iemand, eene (schoondochter.) Hij (haar man) was een jager (een wildzoeker); hij ging eens en riep de honden en hij deed zijn moeder beloven, hij zeide: «Moeder! laat je schoondochter niet alleen blijven, want dan zal de geest haar grijpen» (zich aan haar vastkleven).

En zij zeide: «Nee, ik zal haar niet verlaten, ga maar.» En hij ging, en was weg. En zij, de vrouw zeide: «Jongere zuster, (laten) wij ons baden, en ons haar met klappermelk wasschen.» En de schoondochter zeide: «'t is goed (laten) wij baden, en dan ons haar wasschen met klappermelk.» En nadat zij

zich gebaad en hun haar gewasschen hadden stegen zij in (waarschijnlijk in eene prauw om terug te keeren). En de schoondochter dacht na (en) zij zeide: «Schoonmoeder, laten wij gaan liggen slapen» en zij zeide: «'t is goed.» En zij legden zich neer, doch de schoonmoeder sliep in. Hij, de hondenroeper (de jager dus) zijn vrouw (ging) bamboe afhakken, en zij hakte de bamboe af naar den geest toe en hij (de geest) greep haar. Op dat oogenblik kwam de man (terug) en hij vroeg (aan) zijn moeder, hij zeide: «Moeder, waar is je schoondochter?» En zij zeide: «Zooeven sliep ik en zij (ging) bamboe hakken en (toen) heeft de geest haar gepakt.»

En hij zeide: «zooeven zei ik, verlaat haar niet,» en hij ging naar haar kijken (en) hier boven haar enkel had hij (de geest) haar gepakt.

En hij nam haar zilver (zilveren armbanden) en hare haar-spelden en deed ze haar aan, doch kijk! zij keek daarna en toen had hij (de geest) haar geheel gepakt.

En hij keerde terug naar zijn huis en daarna zeide hij: «Ik (zal) haar volgen,» en hij ging, hij keerde (tot haar) terug.

Doch ziet, na zeven dagen waren ze daarginds boven hun plaats aan het vioolspelen, en aan 't fluitspelen, en zij de moeder ging naar hen kijken, en kijk hier boven de deur waren zij, en zij keerden weer terug.

Nº. 4. O Gogunane.

Naga o bere'i moi ami pihanga o gogunane ja odomo. Ma bere'i mo temo: «ai pihanga neena o'ia ja odomo?» De mo temo: «ai pihanga ja odo-odomo ho to goanohi»; de mo goana. Hoato! ma dadaao ena, a ma gogunane modidio'a i odomo; de mo temo: «o gogunane dau ena ai pihanga ja odo-odomo ho ta pohaahi.» De ma gogunane i temo: «Apu uwa ni mi poha la ni mi aha ani woa'a, de ma aha ami woa'a, ma i'a de mo temo: «bere'i 'aano neena ai pihanga o gogunane ja odomo de ato ta poha, de i temo: «Apu! uwa ni mi poha la ani woa'a aha.» De una mo bere'i wo temo geenade na paliarano.

De ma moi ma bere'i mo tagi ami baili'a, ami baili mo daapu'u. De mo liono de ma gogunane i hano, i temo: «Bere'i! ani baili no daapu'u na botoau?»

De mo temo: ouahi o ta botuahi; de ma gogunane i temo:

o dewela de ni mi ni'i.» De ma bere'i mo temo: «Mai'au, o dewela aha po tagi.» De ma dewelano de jo tagi, ja i'ade ja rari a ma moi de a i ma hidapatau.

De a jo liou ja i'a de mo hingahu ma bere'i'a mo temo: «Bere'i 'aano neena mia iha de jo rari a ma moi de a i ma hidapatou.

De ona jo temo: «Bere'i, ni mi taäni;» de jo temo: «danongo! ho ma i'a ni mi taäni, de jo 'i taäni jo temo: «ni ma leo-leotie!» De jo ma leo-leotie, de jo 'i hibaumu o gogunane de o gao, de ma bere'i awi la'o ja hiihi ho wo ore-orehe, de jo loa, de ja i'a de o gota de jo doade, de ma bere'i wo 'i tuulu.

Wo 'i ma'e ha o gota'a jo doa-doa de, de ma bere'i wo temo: «Ti ni pohau, ngomi o ni mi dodoawa, ma o gogunane ni mi hibaumu mia la'o'o ho.

De wo 'i hidotodanga, ho na'o i luba, jo ma palitana ma gota ma homoa'a, i'a wa todanga ho i luba jo palitana ma gota ma homoa'a; i'a wa todanga ho i luba jo mo palitana ma homoa'a, de a wo 'angelau de ma ligihoro-horo ja u'u de jo baleno'a.

Ho ma ligihoro-horo i'a de ma tonau'u i ma hidutuou, daue jo i hiduba jo lutu-lutu de.

Ho ma bere'i jo temo, ngaro a nia u'u o ni mi dodoawa ho.

Ena ma ligihoro-horo'a jo tatabua, de jo arababu, de jo huiha, i ma hididiota'a de jo djidjini.

Ho ma doguulu jo mau jo 'i modo'a, de jo temo: «Na'o ni mi modo'a, halingou daue o todo'u ma ho'a mio hibelohu'u ho o nio dedebulaahi; de jo dedebulu ho iho jo i pupuhie; i'a ja ino jo mau jo 'i modo'a, jo temo halingou o todo'u ma hoa daue nio dedebuloahi, de jo dedebulu ho iho po i pupuhie; i'a ja ino jo mau, jo temo halingou o todo'u ma ho'a daue nio dedebuloahi, de jo dedebulu ho iho po i pupuhie, i'a ja ino jo mau jo 'i modo'a, jo temo halingou o todo'u ma ho'a daue nio dedebuloahi de jo dedebulu ho iho po i pupuhie. I'a ja ino jo mau jo 'i modo'a, jo temo halingou o todo'u ma ho'a daue nio belohu'u ho nio dedebuluahi; de jo dedebulu ho i ho pa i tamide; i'a ja inojo mau jo 'i modo'a, jo temo halingohu o todo'u ma ho'a daue nio dedebuloahi; de jo dedebuluho i ho pa i pupuhie.

De o wange ma hohoruoali ma 'oana awi ngoa wa ino, de wo temo: «Na'o nio mode'e de ti ni modo'a, de jo temo:

«halingou o todo'u ma ho'a daue no dedebuloahi, aha ni mi modo'a.» De wo dedebulu, ma o wi ha'awa, de a wo 'i modo'au.

Ho manga damunu, de manga liwanga a i ma hididiotau.

Nº. 4. De mieren.

Er was een oudje (en) hare bananen (werden) door mieren opgegeten. Het oudje zeide: «Deze bananen wie (heeft) die opgegeten?» En zij zeide: «Men heeft mijne bananen opgegeten, alzoo (zal) ik nog oppassen;» en zij paste op.

Kijk! daarna kwamen er twee mieren, (en) zij aten; en zij zeide: «de mieren hier, die mijne bananen eten (zal) ik ook nog (dood) slaan.» En de mieren zeiden: «Grootmoeder, sla ons toch niet (dood), doch neem ons mee naar uw huis;» en zij nam ze mee naar haar huis, (en) daarna zei zij (tegen haar man): «Grootje, zooeven wilden de mieren mijne bananen opeten, en kijk, ik (wilde) ze slaan en (toen) zeiden ze: «Grootmoeder! sla ons toch niet (dood), doch neem ons mee naar uw huis.» En hij, het oudje (haar man) zeide «alzoo voed gij ze op (voor ons).»

Eens ging het oudje naar haar tuin, om haar tuin te wieden. En zij keerde terug (naar haar huis) en de mieren vroegen, zij zeiden: «Oudje! Hebt ge uw tuin reeds gewied?»

En zij zeide: «Nog niet, 'k ben er nog niet mee klaar?» en de mieren zeiden: «Morgen (zullen) wij je volgen.» En het oudje zeide: «Vooruit maar, morgen zullen wij gaan;» en den volgende morgen gingen zij, zij gingen wieden en in een keer was alles klaar. En zij keerden terug, zij gingen en zij gaf te kennen aan het oudje (haar man), zij zeide: «Oudje, nu zooeven gingen wij landwaarts en zij wieden en in een maal was (de tuin) klaar.» En zij (de mieren) zeiden: «Oudjes, (wilt) gij bij ons eens luizen zoeken?» (een zeer geliefde en gewaardeerde bezigheid voor een inlander), en zij zeiden: «kleinkinderen! vooruit maar, wij (zullen) luizen bij jelui zoeken,» en zij luisden hen en zij zeiden: «kijkt naar boven!» En zij keken naar boven, en zij (de mieren, die zooals later zal blijken vermomde menschen waren) wierpen kalk in zijne oogen, en de oogen van het oudje deden pijn zoodat hij het uitschreeuwde; en zij (die mieren) liepen hard weg, en zij gingen en klommen in een boom en het oudje volgde hen.

Hij zag het (dat) zij in een boom klommen en het oudje zeide: «Ik zal jelui (dood) slaan, wij hebben jelui niets (kwaads) gedaan, maar gij hebt ons mieren in onze oogen gedaan.» En hij hakte hen er mede (met den boom) om, doch toen hij omviel sprongen zij in een anderen boom; vooruit, hij hakte dien (boom ook) om, doch (toen) hij viel, sprongen zij in een anderen boom; vooruit, hij hakte dien (boom ook) om, doch (toen) hij omviel, sprongen zij in een anderen (boom), en hij vermoeide zich en een zweespaleis werd neergelaten en zij (de mieren) klommen er in. En daarna lieten zij er zich mee op den grond neer, (en) van boven vielen zij er mee naar beneden en zonken.

Het oudje zeide (toen) tot hen: «komt maar naar beneden! wij zullen jelui toch niets doen.» Daar in het zweespaleis speelden zij op de gitaar van bamboe, en zij speelden op de viool, en zij speelden op de fluit en zij sloegen op de trom gelijk men djinfeest viert.

En de jongelingen wilden met haar trouwen, en zij (de twee menschen in de mom van mieren, die nu blijken meisjes te zijn) zeiden: «Als gij ons trouwen (wilt), (dan) moet gij bamboebladeren op een lans of scherp voorwerp trachten te spietsen (een soort spel of wedstrijd) gij moet ze eerst werpen;» en zij wierpen en zij spietsten ze, (raakten dus); daarna kwamen zij (en) zij wilden met hen trouwen, en zij zeiden: gij moet nog eerst weer bamboebladeren werpen! en zij wierpen ook en zij (de bladeren namelijk) werden gespietst, daarop kwamen zij (en) zij wilden (trouwen), zij zeiden: «gij moet nog eerst (weer) bamboebladeren werpen,» en zij wierpen ook en zij spietsten weer zoo, daarop kwamen zij (weer) (en) zij wilden met hen trouwen, zij zeiden: «gij moet hier nog eerst (weer) bamboebladeren werpen;» en zij wierpen ook en spietsten ze.

Daarop kwamen zij (en) zij wilden met hen trouwen, zij zeiden: «gij moet nog eerst (weer) bamboebladeren spietsen, gij (moet ze) werpen;» en zij wierpen ze, ze ophoogende (ze bovenop de vroeger reeds gespietste werpende), daarop kwamen zij; zij wilden met hen trouwen, (en) zij zeiden: «gij moet hier nog eerst bamboebladeren werpen;» en zij wierpen en zij spietsten ze.

En de koning van het Westen zijn zoon kwam en hij zeide: «Als gij wilt, (dan) trouw ik met u», en zij zeiden: «gij moet

hier eerst bamboebladeren werpen, daarna zult gij met ons trouwen.» En hij wierp, maar hij raakte niet, en hij trouwde met hen. Toen (werden) hunne trommen en hunne gongs (koperen bekkens) geslagen.

Nº. 5. O lia'a de o dodoto.

Naga o njawa ja mididi, ma lia'a de ma dodoto. Ma lia'a o aho wo aho'o, de ma dodoto wo tagi wo alo. Ma lia'a wo tagi o aho wo aho'o, de ma we'ati'a wo temo: Na'o o ma ube ani geri wo boano, la o 'eto'o wo gaaho'o, de no wi 'ula'a.

De ma we'ata mo temo, ngaro 'a no tagi, a to wi 'ula'a ho; de wo tagi ho wo paha'a, ma dodoto wo boa.

De wa ino de wo gaaho'o ma 'eto'o wo temo: dawu; o 'eto'o ma ube ta odomo i hawini ho. De muna mo temo: o 'eto'o o'iano, naga la awi po'o i lodidi.

De una ma geri wi ma'e'e de wo tagi, ho wo hawu o de'u tumudingou.

Ma lia'a wo boa, de wo hano ma we'ai'a wo temo: Ho ani geri? De muna mo temo: «Ngoi to wi na'o?» De awi hinin-ga'a wo temo, neena, o 'eto'o wo gaaho'o de o mi 'ulawa, ho wo tagioau.

De wi tuulu ho o de'u tumidingi wa hawu de o aluhu wo poha de u ma togumu. De genaadau de jo ma togumu jo ma ena-ena'a; de ma lia'a wo hano wo temo: «I dodooa ho no tagi?» De wo temo: o'iawa ho ani we'ata o 'eto'o to gaaho'o de a mo i 'ulawa.

De ma lia'a wo temo: «na inou po liou.» De una wo temo: «a to liowau.»

De a jo ma'a tili'utou; una ma lia'a wo lio manga wo'a'a, de una ma dodoto wo tagi ma homoaau, de wo tagi ho mi doto'a o bere'i moi.

De wo hulo'o o 'aho wo temo: «'aho na iha la na'o o ngo apu mi to'ata de no hingahu. De jo iha de i lioo de i temo: «o mi to'atua; de wa hulo'oli awi ali-ali de ja o'o de i temo: «o mi to'atua.»

De wo aho'o u ma himaiti wo temo: «Apu! apu!» de mo temo: hai, ai danongo ma 'aau. De una wo temo: «Apu, bote ni to'ata, ho uwa no i ao!» De muna mo temo: «O i to'atua, o njawa ma aua.»

De ja i'a ami wo'a'a, de mo ha'ai ma bira ho jo odomo, de jo odomo ma duangino i wutu-oau ho jo ma idu.

De o wutu gogoranaau o omo-omo i ota'a manga wo'au, de wo hidodo'ana wo temo: «'iani a muna de wo aho'o wo temo: «Apu o'iau naga?» de mo temo: «geena naga omo-omo i ota'a. De ma tu'u o hilo, ena a ma omo-omo, gena'a i otatau.

De ma dewelano ma 'oana o wange ma hiwa'a awi ngo'a o moholehe ja tumudingi ja u'u jo ma pahiera; de jo u'u, de jo temo: «Apu ho ani bounu ma hemo i'a-i'a a o toginita'a manga bounu.

De muna mo temo: «danongo o'iawa, ai woa tamudja i pagoto ho; gena'ade a o a'elu'u jo gila-gila jo uti.

De ma bere'i mo hano mo temo: «'Aano gengu'u tumudingi, a o'ia'a no 'i igo? De wo temo: «A ge mo tutuulu; de ma 'oana o hupera wo tu'u ho a jo lioau.

Ena dauie jo tutu'u, de manga damunu de manga liwanga a i ma hidodiota'a; de wo hano wo temo: «Apu o'ia ma rame?» De mo temo: «jo ato-ato o banahana ma doa'a ho jo ma'o atopo'o. De wo temo: «Apu, na'o ja aunu de po 'i gegelelo?» De jo tagi ho nge'omo ma oa de jo ma gogelu'u. De muna mo hepa ho i ota'a jo u'u awi mumuo'a aha awi taratibioali. De unali wo hepa, ho i ota'a ja u'u ami mumuo'a aha ami taratibio'ali.

Gena'ade a jo liou, ha ato ma dadaao ena jo boauali, ja tumudingi jo ma hipahita'a o halaibia.

De una ma doguulu u ma iuno'a o manuru ma goa'a, de to muna ma dodoto ami pahita'a wi dahaba'a una'a, de o a'elu'u jo utiou de wa iuno'a.

Ho ato ma lia'a jo tagi, ena to muna ma mi pahita'a 'o'iwaü; ena ma 'oana o hupera wo tu'uau, de ona ma lia'a jo lio ona ma a lioau.

De ma bere'i mo temo: «uwa no ali la no doa de'u, de mo doa, ho mo temo ai leletongo ena u ma himaitino'u, de a mi modo'oau. De ma 'oana wo hulo'o jo 'i hideehe muna de ma o'ata; de ja u'u jo 'i ehe, de jo hiie, de jo 'i hirame-rame o wutu tumudingi de o wange tumudingi.

De ma lia'a wo tuulu, ho wo totara ma bere'inoli, ena ja uoli ja butanga, jo ma hipahita'a holoibia.

De ma bere'i mo hano mo temo: «Danongo 'a'ano ma 'oana awi ngoa'a ja butanga ani hininga ma hu'a nagoona?» De wo

temo: «'Age mo 'ogorona'a, ena ma 'oana uhupera wo tu'u, ho a jo liotali.

Ma dadaao ena ja uoli jo ma hipahita'a o holaibia; de una u ma iuno'a o manuru ma goa'a; de to muna o gorona'a ami pahita'a i haba'a una'a, de o a'elu'u jo utio'u de wa iuno'a.

Ho ata ma 'oana o hupera wo tu'u ena, to muna ami pahita'a 'oiwau; ena ma lia'a jo liou, de muna a mo ali, de ma bere'i mo temo: «Uwa no ali, la doade.» De mo doa ho mo temo: «ai leletongo ena a una.» De awi utu ma hongona hala'a, ma hongona o gurahi, de awi ilingi ma dauie o gurahi, dauu'u o hala'a.

De ma 'oana wo hulo'o ho jo 'i ehe, de jo u'u jo 'i ehe de ma bere'i a mo ali. De wo temo: «Uwa no ali la na ino a dede ngone, de jo hiie, ja ie de wo hano wo temo: «Ngonā o'ia no ma njawa, ho ani rupa de ani gonaga i ho a o djini de widario'a. De wo temo: «Djou lamo-lamo ngoi neena mimididio'a, ngoi o 'aho to aho'o'a, de una, ai dodoto wo alo de to temo: «Na'o ani geri wo boano de o eto'o no wi ula'ā.»

De wa ino wo gaaho'o de o mi 'ulawa, de wi ma'e'e de wo tagi, ho de'u tumudingi de o ngaili tumudingi a u ma hiadono, de to wi tuulu.

De to wi daeni'a de mi ma ena-ena'a i togumu de to temo: «Na inou po liou;» de wo temo: «Wolo, ngoi ai ma'euu to lio ai duduui'a ho; ho ngona no liou, la ngoi ma to tagiou.

De ma 'oana wo temo: «Abei'a ani dopo-dopo ma harumu na ai'ino, la ai bebeoto to hiharumu, de wo hiharumu 'a i ma tero. De wo temo: «abei'a ani ali-ali to ma hinoa;» de u ma hinoa, 'a i tero. De wo temo: «Abei'a ani hahawi po hiatogo'o, de jo hiatogo'o 'a i ma tero, de ma 'oana awi gogono'o o wa po'a de wo temo: «na'o o geena de ngoiou;» de jo ma hirame-rame o wutu tumudingi, de o wange tumudingino.

Nº. 5. De oudere en de jongere (broeder).

Er waren twee menschen, een oudere en een jongere (broeder). De oudste riep de honden (ging op de jacht) en de jongste ging sagokloppen. De oudste ging de honden roepen (met de honden op de jacht) en tot zijne vrouw zeide hij: «Als straks uw zwager hierheen komt en hij vraagt sagobroodjes, dan (moet) gij hem die geven.»

En de vrouw zeide: «ga maar, ik zal hem wel geven;» en toen hij gegaan was kwam zijn jongere broer. En hij kwam en vroeg sagobroodjes, hij zeide: «schoonzuster, (mag) ik wat sagobroodjes eten, ik heb honger?» En zij zeide: «sagobroodjes, van waar zou ik die hebben?» en zijne ingewanden rommelden (van honger).

En hij, de zwager, was beschaamd en hij ging (weg), over zeven bergen steeg hij.

De oudste (broeder) kwam (terug) en hij vroeg aan zijne vrouw, hij zeide: «Hoe (is) het met je zwager?» En zij zeide: «Weet ik van hem af?» En hij zeide bij zich zelve: «dit is het, hij (heeft) sagobroodjes gevraagd en zij (heeft) ze hem niet gegeven, alzoo is hij (ook) weggegaan.»

En hij volgde hem (namelijk zijn jongeren broer) over zeven bergen en hij klopte op een boomwortel en (toen) hield hij op (met loopen). En aldaar hielden zij (beiden) op, zij pruimden pinangsirih en de oudste vroeg, hij zeide: «Waarom (zijt) gij toch weggegaan?» En hij zeide: «nergens om, doch ik vroeg sagobroodjes aan je vrouw en zij heeft ze mij niet gegeven.»

En de oudste zeide: «kom hierheen (laten) wij terugkeeren!» En hij (de jongste) zeide: «ik ga niet terug.»

En zij keerden elkaar den rug toe (scheidden van elkaar), hij, de oudste keerde terug naar hun huis, en hij, de jongste ging den vreemde in, en hij ging en kwam bij eene oude vrouw.

En hij zond de honden, hij zeide: «honden, gaat landwaarts en als grootmoeder eene heks is, geeft (dit dan) te kennen!»

En zij gingen landwaarts en keerden terug en zij zeiden: «zij (is) geen heks;» en hij zond ook zijn ring en die (kwam weer) zeewaarts en zeide: «zij (is) geen heks.»

En hij riep en vertoonde zich (en) hij zeide: «Grootmoeder! grootmoeder!» en zij zeide: «hei, ik heb geen kleinzoon.» En hij zeide: «Grootmoeder, misschien zijt gij eene heks, neem mij toch niet mee!» En zij zeide: «ik (ben) geen heks, (doch) een werkelijk mensch.»

En zij gingen naar haar huis en zij kookte rijst, dus aten zij, en na den eten was het nacht geworden, alzoo gingen zij slapen.

En te middernacht viel er een ringworm in hun huis neer, en hij schrok er van en hij zeide: «stellig (is) zij dat» en hij riep, hij zeide: «Grootmoeder, wat is er?» en zij zeide: «daar

is een ringworm gevallen.» En zij stak een harsfakkel aan, en dat (was) een ringworm, die gevallen was.

En den volgenden dag kwamen zeven dochters van den koning van het Oosten zuidwaarts aanwandelen; zij gingen zuidwaarts en zij zeiden: «Grootmoedertje, uw geur is aangenaam, zooals de geur van bovenaardsche wezens zal zijn.»

En zij zeide: «kleinkinderen, er is niets, (in) mijn huis (heb ik) jasmijnbloemen, die ruiken zoo;» toen daalden zij af in het water.

En het oudje vroeg (aan dien jongeren broer, die bij haar gekomen was), zij zeide: «Zooeven, (die) zeven daar beneden, van welke houdt gij? En hij zeide: «Van die, zij (die) volgt;» (de achterste dus) en de koning schoot een kanon af (en) alzoo keerden zij terug.

Toen zij daarboven (bij 's konings paleis) aangekomen waren, werd op hunne trommen en koperen bekkens geslagen (werd er feest gevierd) en hij vroeg, hij zeide: «Grootmoeder, wat is dit voor een feest?» En zij zeide: «Men zegt, men werpt elkaar met de toppen van de banahanaplant» (een soort spel). En hij zeide: «Grootmoeder, als zij bloeden, (zullen) wij dan gaan kijken?» En zij gingen en op het eind van den weg zetten zij zich neer. En zij schopte (speelde ook, doch waar zij mee speelde is niet duidelijk) en het viel op zijn hoofd en daarna ook nog op zijn schoot neer. En hij ook schopte (speelde), alzoo viel het naar beneden op haar hoofd (en) daarna ook op haar schoot neer.

Toen keerden zij terug, doch kijk daarna kwamen zij weer, de zeven namelijk en zij (hadden) zich vermomd.

En hij, de jongeling verborg zich onder de jasmijnstruik, en de mom van de jongste raakte hem bij toeval aan en toen zij in het water waren afgedaald, verborg hij haar (namelijk haar mom).

Kijk, de oudere (zusters) gingen (en) toen was haar (de jongere) mom er niet; toen schoot de koning een kanon af en zij de oudere (zusters) keerden terug, toen waren zij reeds teruggekeerd.

En het oudje zeide (tegen de jongere, die haar mom kwijt was): «huil (mom) niet, ga naar boven»; en zij ging naar boven, en toen zeide zij: «dit is mijn mom, die hij vertoonde»; en zij trouwde met hem.

En (toen) gaf de koning bevel, dat ze haar en haar man zouden (gaan) halen, en zij daalden af en zij haalden hen en zij klommen met hen naar boven en zij vierden feest zeven nachten en zeven dagen (lang).

En de oudste (broeder) volgde, ook kwam hij tot aan het oudje, (en) toen daalden zij zes (zusters) (ook af in de rivier), zij (hadden) zich vermomd.

En het oudje vroeg, zij zeide: «Kleinzoon, welke van de zes dochters des koning van zooeven begeert gij?» En hij zeide: «die in het midden (is);» toen schoot de koning een kanon af, dus keerden zij weer terug. Daarna daalden zij weer af (en) zij hadden zich vermomd; en hij verborg zich onder de jasmijnstruik en de mom van de middelste raakte hen bij toeval aan en zij daalden af in het water en hij verborg haar (namelijk haar mom).

Kijk, de koning schoot toen een kanon af en haar mom was er niet (en) toen keerden de oudere (zusters) terug en zij huilde en het oudje zeide: «huil gij (maar) niet, (ga) maar naar boven»; en zij ging naar boven en zeide «mijn mom (is) deze bij hem. En de helft van zijn haar was zilver en de (andere) helft goud, en zijn bovenste tanden waren goud, zijn benedenste zilver.

En de koning beval, (dat) zij hen zouden halen, en zij daalden af (en) zij haalden hen en het oudje weende. En hij (de oudere broeder namelijk) zeide: «huil (maar) niet, doch kom met ons mee» en zij gingen met hen naar boven; (toen) zij boven (waren) vroeg hij (de koning namelijk), hij zeide: «Gij, wat voor een mensch (zijt) gij, want uw uiterlijk en uw voorkomen is gelijk (dat) van de djin (geest) en nimf?»

En hij zeide: «Groote heer, ik hier, met ons tweeën waren wij, ik riep de honden (was jager) en hij, mijn jongere broer hij klopte sago en ik zeide (tegen zijne vrouw zeide hij dat, volgens het bovenstaande): «Als je zwager hier komt, geef hem (dan) sagokoeken.»

En hij kwam (en) hij vroeg en zij gaf (ze) niet en hij (werd) beschaamd en hij ging (weg), over zeven bergen en over zeven rivieren was hij, en ik volgde hem.

En ik vond hem en nadat wij sirih-pinang gepruimd hadden zei ik: «kom hier, (laat) ons terugkeeren» en hij zeide: «Wel, ik ben beschaamd om weer terug te keeren; keer gij maar terug, dan ga ik maar verder.»

En de koning zeide: «Kom haal je krisschede (eens) uit (je gordel), opdat ik er mijn mes indoe;» en hij deed het er in en het paste. En hij (de koning namelijk) zeide: «Kom (laat) ik je ring (eens) aandoen (passen) en hij deed hem aan, en hij paste. En hij zeide (weer): «Kom (laat) ons je klapperdoppen op elkaar passen»; en zij pasten (en) zij waren gelijk (deze drie middelen schijnt men wel eens te probeeren om daardoor te weten te komen of men nog familie van elkaar is) en de koning sloeg zich op de borst en hij zeide: «als het zoo is, dan ben ik het,» en zij vierden feest zeven nachten en zeven dagen (lang).

Nº. 6. O u h o.

Naga o njawa moi mo hingoa'a o 'uho. De ma eha mo hihano mo temo: «Ai 'uho, nagoona ja tana?» De ma 'oana awi ngoa'a ja tumudingo'a ho ma dodoto mo mode'e. De jo temo: «Tole, o naulu no ali-ali nage o 'uho de na modo'a.»

De muna a mu ma liliili, ena manga rame i ho o dewelau. De jo temo: «Tole, o dewelau po rame po ma hiwange hau'u, 'one ani 'o'ata daengo'o wo uti dja'o ma wehara.»

De a mu ma liliili, genaade i ho o nenau jo rame de ma uho i temo: «O igono nage no na dupuniti la po ma gowo, de ma lia'a jo temo: «tole, ho 'one awi 'iau wa gowo.» De ma puniti ho jo ma gowo, ja o'o dai o dowongi ma baha o de jo ma gowo. De wo temo: «ngonahi no hila;» de munahi mu ma gowo.

De mu ma gowo i botode, mo temo: «ngonali.» De una ali, wo temo: «no ma ruwuto'a, de mu ma ruwuto'a, ho mo temo: «a i leletongo ena awi pahita'a w'ai'iau.»

Awi utu ma hongona o hala'a, ma hongona o gurahi, awi ilingi ma hongona o hala'a, ma hongona o gurahi.

De jo liou, wi ma'e, de jo temo ma lia'a: «tole, nanga 'o'ata,» de una wo temo: «uwa ai modo'a ho, jo temo: o'ia ma mudu'o,» de wo temo: «uwa.»

Gena'adau de awi ruae de wo tagi, de ma we'ati'a wo djadji wo temo: «Na'o no ngo'a, de ani ngo'a modidi, moi de ma mede ma giau'o'a, de moi ma wange ma njonjie'a.

Gena'ade wo tagi, ho wo paha'a de mo ngo'a'a. De ma lia'a jo temo: «Ani la'o mia ditio'a, de ja ditio'a, de mo ngo'a'a. De

i huputu'u de o borua i jo hihupuo'a de jo hidaahini, i togumiade o u'u ma bitino jo doho-doaha ami oleha, de o puniti. De ma mi la'o jo dauhu ho i pelangali, de mo hano ma eha, mo temo: «tole, ho ma ngo'a?» De jo temo: «o ngoa'a o'iano? Begeena 'a o u'u bobitino, de o puniti.» De ma ngoa'a ge i bawa ma Djindaali awi hohonihā.

De ma Djindaali ma we'ata ma ma o'o de mu ma tami ma boruade, de ma doda'a ma ngo'a'a i ali.

De mu ma popolitana ma iha mo hingahu mo temo: «Bere'i, dai, o hohano'a o gota ma doda'a o ngoa'a jo ali» de wo temo: «Berei, geenade pa poga.»

De ja poga, ja poga de ena ma ngo'a'a ja mididio'a.

De ne ma we'ata mo temo: «Bere'i po ma dapoha'a, de wo temo: «uwa la po ma duduhulo'o.» Genaade jo 'i tana ho jo amooau. Ja no'ui'a o njawa o dadami moi, de o ode o dadami moi. De jo odomo de jo temo: ma ngoa'age, «ete, ngomi nage o inomo ia aulie mi bohono,» de wo temo:

«Bere'i, nage o inomo i titipo'o'a, no 'i gai'ino, nanga danongo o ja odo-odomo'a ma inomo i aulie ho.»

De jo odomo; ho i duangino de wo tagi o 'aho wo aho'o, de wo temo: «bere'i nanga danongo uwa no 'i tinga-tinga'a jo lalaagomo'au ho.» De muna mo temo: «Bere'i, ngaro'a no tagi, o to 'i madawa ho.»

De wo tagi, wo aho'o ho wo paha'a de jo temo: «Bere'i, ni mi 'ulano o bebeoto, dai o a'elo'a mi ma guguule ho.»

De muna mo temo: «Danongo, ma i'a ni ma guguule;» de jo ma guguule, ja i'a de jo diai o ngotili moi o aharu ja tjara djuangana. Jo diai ma hidete, ma liaro, ma halimi, ma aoto; ena ma bere'i mo ahoou mo temo:

«Danongo nia ihau» de jo temo: «Bere'i uwahi mia ngagootili mio diaiohi ho.»

De ma hidete jo higo'o de jo tagiou.

Ma dadaao ena wo boau de wo hano: «Ho nanga danongo?» De mo temo: «'Aano dai o hohano'a jo guguule.»

De wo doa o huburu de, ho u ma tutumu ena manga hidete, i ho o duduahi ohi.

De awi hogo wo hidodowanga de wo 'i li'o, ma o ja adonuwa, de wo temo: «Bere'i, ani hogo na rari la po hiadowanga la po 'i li'o.» De wo hiadowanga de wo 'i dugumo. De jo 'i li'o: «Ma dodoao ena daingihā manga hidete 'a i hori-hori.»

De ja patu-patu ma 'a i olu'u, ja dia-dia ma 'a i olu'u, o igono ma ngo'ono jo hiiili la ato o porogi ja reno, ma 'a i olu'u, de 'a jo 'i hori-jo 'i hori.

De jo tagioli ho jo tutu'u ma 'o'ana awi hohaniha, de ma ilanga wo temo: «no ma haana de,» de mu ma haana de.

De jo utiou, de ma 'o'ana wo temo: «Nage ani bilanga to mi modoa'a, de una wo temo: «Djou lamo-lamo ma'a mi ma nau-naulo'a.» Mo ma 'o'ana a wo nga'uwa, de una ma ilanga wo temo: «Abei'a, 'o no nga'uwa, ho u ma ohihi.»

De u ma ohihi, ma ma heli de o upa-upaha ho o doangu'u aha itubu'u. De wo temo: «i goungu! ma i togumiade ami teleme ia aunu de ami haana ja hihi. De ma 'oana wa mae', de wo temo: «'Ouwa a o ngewe'a, de ma holoibi ami hae'ino i boa de ami bebeoto mo hilegono, ho ma aunu ami giamu'u, de mo temo: «beneena 'a o holaibi ma aunu, de wo temo: «i goungu.»

De wo temo: «i'au a nio tagiou,» de jo tagioli, tara dai jo ma hiowou, mu ma he'ono. De wo temo: «'A o ngewe'a ho ni mi dongoru.» De mi dongoru, ja tila o 'a i lutu; i'a moioli ja tila 'o 'a i lutu; i'a ja tila 'o 'a i lutu, i'a ja tila 'o 'a i lutu; de ma ngootili ja boto'au de 'a mo temou, nia madaau ho pa a'unua ho. De 'a jo tagioli, de jo tutu'u ma dea awi hohaniha, de dai awi hohano'a jo tutu'u. De ma 'oana wo temo: «Nagoona jo tutu'u ai hohano'a? de wo temo ma 'oana: «daio nio 'i ehe, de ja o'o jo 'i ehe jo temo: «Dinao'o ma 'oana wo temo: «i dodoa ho to ngoi ai hohaniha de jo tutu'u.» De ona jo temo: «na'o o geena de 'a una wa o'o, de wao'o wo hano wo temo: «O'iano ngini ma njawa?» De ona jo temo: «Ngomi neena ma 'oana o 'uho awi ngoa'a.» Ma mudua awi ruac de wo tagi, de wo djadji mia eha'a wo temo:

«Ngonā neena no ngoa'a, de ani ngoa'a modidi, moi de ma mede ma giau'o'a, de moi de ma wange ma njonjie'a. De o ngo jai mo ngoa'a, de ami la'o ja diti'o, de ami oleha o u'u ma bitino jo hongodaika de o puniti, i togumi'a de ma ngo jai o lia'a o boruau mi hhipu'u de mi hidaahini. De mio tutu'u ma Djindaali awi hohaniha de wi paliara hiadono mio lamo'o'au.

De o 'aho wo aho'o'a, de mio tagi mia ngotiliau aharu mia diai.

De ma 'oana wo temo: «Na'o o geena de ngoiou nia dea, ho nio utihau, de jo hano jo temo: «Ho ma ngo jai?» De una wo temo: «Nia eha muna dai mu o tetengo'a mi hidupuhuie.»

De ona jo temo: «Na'o mio uti, halingou ani we'ata nage ja butanga mia ngootili'a mio hilangi.»

De ma 'o'ana wo temo: «I'au, de wo hilangi ho manga 'obongo i tobi-tobi'e'a. I togumi'a de ma eha mī ehe, de o puniti mī iili, ma duangino o tero ma a'elu'u mī hiohi'i, aha de hala'a ma a'elu'u mī hiohi'i, aha de o gurahi ma a'elu'uli. Ho ami utu ma hongona o hala'a, ma hongona o gurahi, ami ilingi ma hongona o hala'a, ma hongona o gurahi.

Nº. 6. De buidelrat.

Er was een mensch (vrouw), zij baarde een buidelrat. En de moeder vroeg betreffende hem (die buidelrat), zij zeide: «Mijn buidelrat, wie zal hem grootbrengen?» En (van) de koning zijn zeven kinderen (dochters) de jongste, zij wilde (het wel). En zij (de zes andere dochters) zeiden: «Zusje, (zijt) gij bedroefd over de mannen (hebt gij een afkeer van de mannen), dat gij nu een buidelrat (gaat) trouwen?» En zij zweeg maar, (en) toen een volgenden dag ook (was) het hun feest. En zij (de zusters) zeiden: «Morgen vieren wij feest overdag, dan (zal) je man, (die) daarginds zeewaarts (is ook) afdalen (om met ons feest te vieren) (met) zijn leelijk uiterlijk.»

En zij zweeg (weer), toen vierden zij hier feest en de buidelrat zeide: «Ontdoe gij die cocosnooten aldaar voor ons van hun bast, opdat wij ons haar wasschen en beolieën»; en de oudere (zusters) zeiden: «Zusje, alzoo wat van hem (zal) hij wasschen en beolieën (want een buidelrat heeft slechts heel kort haar).» En zij ontbastte (de cocosnaot) om hun haar te wasschen en te beolieën, zij gingen (daarop) zeewaarts, naar het strand, vlak bij het zeewater en waschten en beolieden (aldaar) hun haar. En hij zeide: «gij ook eerst,» en zij waschte en beoliede haar haar. En toen zij klaar was met het wasschen en beolieën zeide zij: «gij ook,» en hij (deed het) ook, (toen) zeide hij: «sluit je oogen,» en zij sloot hare oogen, toen zeide zij: «het schittert» dat was, dat hij zijne vermomming uitgetrokken had.

De helft van zijn haar (was) zilver, zijn (andere) helft (was) goud (en) de helft van zijne tanden (was) zilver (en) de (andere) helft (was) goud. En zij gingen terug en zij (de andere zusters) troffen hem aan en zij die oudere (zusters) zeiden: «Zusje, (dat zal) onze man (zijn)» (en) hij zeide: «Neen,

(zij) slechts (is) mijne vrouw,» (en) zij zeiden: «Wat (is hij) onze zwager?» en hij zeide: «Neen» (hij wilde dat liever niet zijn omdat zij hem vroeger, toen hij zijne vermomming nog niet afgelegd had, bespot hadden.)

Alzoo ging hij ook (weg) met een bezwaard hart en zijne vrouw deed hij beloven, zeggende: «Als ge bevalt en twee kinderen krijgt, een (wordt dan geboren) met nieuwe maan, (en) een met zonsopgang.»

Toen hij nu vertrokken was, beviel zij. En de oudere (zusters) zeiden: «je oogen (zullen) wij dichtkleven,» en zij kleefden ze dicht, en zij beviel. En toen ze geboren waren, brachten zij ze met eene kist naar buiten en zij (die zusters namelijk) lieten ze (de kinderen) er mee wegdrijven; daarna staken ze houtskool in haar vagina en cocosnotenbast. En hare oogen bestreken ze (met olie), alzoo gingen ze weer open. En zij, de moeder namelijk, vroeg, zij zeide: «Zusjes, hoe staat het met de kinderen?» En zij zeiden: «de kinderen, vanwaar? Kijk hier slechts houtskool en cocosnotenbast.» En die kinderen (in de kist) dreven aan wal aan de aanlegplaats van den Generaal. En de vrouw van den Generaal ging poepen, en zij hurkte neer op die kist, en daarin huilden die kinderen.

En zij liep hard landwaarts en gaf (het) te kennen, zij zeide: «Oudje, aan zee op de aanlegplaats, in een (stuk) hout huilen er kinderen;» en hij zeide: «Oudje, (laten) wij dat (hout stuk) slaan.»

En zij sloegen het (stuk), zij sloegen het en die kinderen waren twee.

En toen zeide de vrouw: «Oudje, (laten) wij ze voor ons slachten,» en hij zeide: «neen, opdat wij ze boodschappen kunnen laten doen (ze als bedienden kunnen gebruiken).» Toen voedden zij ze op tot ze groot waren geworden.

(Eens) rookten zij een rookhekje vol menschen(vleesch en een rookhekje vol varkens(vleesch). En zij aten en zij zeiden, de kinderen daar: «grootvader, wij hebben veel eten, dat ons verboden is te eten,» en hij zeide: «Oudje, er is daar nog een zeer klein stukje eten, neem het voor hen, (laten) onze klein-kinderen ook eten (van) het overvloedige voedsel.»

En zij aten, (en) daarna ging hij de honden roepen (op de jacht) en hij zeide: «Oudje, verwijder je niet van onze kinderen, (totdat) zij groot (volwassen) zijn.» En zij zeide: «Oudje, ga maar, ik zal ze niet verlaten.»

En hij ging, toen hij (de honden) geroepen had, (was gaan jagen) zeiden zij (namelijk die twee kinderen): «Oudje, geef ons een mes, (want) aan zee aan het water gaan wij spelen.» En zij zeide: «kleinkinderen, vooruit maar, speelt maar;» en zij (gingen) spelen, zij gingen en zij maakten een steenen bootje volgens het model van een djuanganaboot (een Sultansvaartuig). Zij maakten zijne zeilen, zijne masten, zijne roeipanen, zijne planken; (en) toen riep het oudje, zij zeide: «Kleinkinderen, komt landwaarts;» en zij zij zeiden: «Oudje, nog niet, ons bootje (willen) wij nog eerst maken.» En het zeil zetten zij overeind en zij gingen (voeren weg). Daarna kwam hij (de Generaal) (terug) en hij vroeg: «Hoe is het met onze kleinkinderen?» En zij zeide: «Zooeven speelden ze aan zee bij de aanlegplaats.»

En hij klom in den kanariboom, alzoo zag hij hun zeil nog (zoo klein) als een sigaretje (zoo ver waren ze al weg gevaren).

En hij bond zijn schaamharen aan elkaar (maakte er als het ware een langen draad van) maar zij reikten niet tot aan het zeil (der kinderen), en hij zeide: «Oudje, trek je schaamharen uit, opdat wij ze er mee (met de mijne) verbinden (en) ze vastbinden.» En hij verlengde ze er mee en hij wierp hen er mee. En zij bonden hen met deze schaamharendraad, en daarop kwam hun zeil steeds dichtër van zee naar land.

En zij (die kinderen in de boot) hakten (met de bijl) die draad, maar die wilde niet, (brak niet), zij hakten met het hakmes, maar hij wilde niet (breken), zij streken er afval van cocosnootenpitten op, opdat kijk de muizen hem zouden doorknagen, maar hij wilde niet (stuk) en zij kwamen steeds dichtër bij hen.

En zij gingen weer en aan de aanlegplaats des konings kwamen zij aan wal en de broeder zeide: «Doe eene broek aan», en zij deed een broek aan (van deze twee kinderen schijnt dus de een een jongen en de ander een meisje geweest te zijn).

En zij kwamen van boord en de koning zeide: «Uwe zuster daar, ik (wil) met haar trouwen»; en hij (de broer namelijk) zeide: «Groote heer, maar wij zijn slechts mannen.» Maar de koning geloofde (dat) niet, en hij de broeder zeide (toen): «Kom, gij gelooft (dat) niet, (laat) hij (eigenlijk zij) dan urineeren.» En hij urineerde, maar de straal liet (liet zij) door

een bamboegeleiding gaan, en een heel eind wég kwam het neer. En hij, (de koning) zeide: «'t is waar!» maar daarna bloedde haar schaamdeel en haar broek deed haar pijn. En de koning zag dat en hij zeide: «'t is niet waar ('t is) eene vrouw;» doch een kolibritje kwam boven haar hoofd (vliegen) en met haar mes ving zij het op, alzoo (werd) hare hand bebloed en zij zeide: «hier dan ('t is) slechts bloed van het kolibritje,» en de koning zeide: «'t is waar.»

En hij zeide: «gaat maar,» en zij gingen, zeewaarts roeiden zij, (en) zij was naakt. En hij zeide: «gelijk de vrouwen (roeien) moet gij ons roeien.» En zij roeide het, zij duwde het (het bootje al roeiende) en het zonk, vooruit, nog eens, zij duwde het en het zonk (weer wat), vooruit zij duwde het en het zonk (weer wat) en (toen) was het bootje heelemaal weg (verzonken) en (toen) zeide zij: «gij kunt het (bootje) ook niet achterlaten.»

En zij gingen weer, en zij kwamen aan wal aan de aanlegplaats huns vaders, daar aan zee aan zijn aanlegplaats kwamen zij aan wal. En de koning (hun vader de vroeger vermomde buidelrat) zeide: «Wie kwam daar aan wal aan mijn aanlegplaats?» en hij zeide, de koning namelijk: «Daar van zee, haal hen.» en zij ('s konings dienaren zeker) gingen zeewaarts om hen te halen (en) zij zeiden: «Van het land naar de zee (komen wij);» de koning zegt: «waarom landen zij aan mijn aanlegplaats?» En zij zeiden: «als het zoo is, laat hij dan zeewaarts komen;» en hij kwam zeewaarts en toen hij aan zee gekomen was vroeg hij, hij zeide: «Vanwaar (zijt) gij menschen (gekomen)? En zij zeiden: «Wij hier zijn kinderen van koning buidelrat.» Met een bezwaard hart is hij gegaan en hij deed onze moeder be-looven, hij zeide: «Gij hier (zult) bevallen, en je kinderen (zullen) twee (zijn), een (aal) met de nieuwe maan en een (ander) in den morgenstond (geboren worden).» En moeder beviel, en haar oogen kleefden zij dicht en in haar schaamdeel staken zij houtskool en cocosbast en daarna brachten onze oudere moeders (de oudere zusters der moeder, die hier meestal oudere moeder genoemd worden) ons in een kist naar buiten en lieten ons daarmee wegdrijven. En wij dreven aan land aan de aanlegplaats van den Generaal en hij voedde ons op tot wij groot geworden waren. En hij (de Generaal) riep de honden (ging op jacht) en wij gingen, wij maakten een steenen bootje.

En de koning zeide: «Als dat zoo is dan ben ik ook uw

vader, alzoo komt uit de boot;» en zij vroegen, zij zeiden: «Hoe is het met moeder?» En hij zeide: «uwe moeder is aan zee, zij is alleen, (en) zij volgt naar boven.» (het verblijf van een vorst ligt meestal op een heuvel aan zee).

En zij zeiden: «Als wij uit de boot komen, laten uwe zes vrouwen dan dienst doen als rolhouten om daarover de boot op te slepen.»

En de koning zeide: «vooruit maar» en hij gebruikte ze (die vrouwen) als dwarshouten, dus hunne beenderen braken en de uiteinden gingen naar boven staan.

Daarna haalde men de moeder en men wreef haar met cocosnootenbast, daarna waschte men haar mooi (schoon) in water, daarop waschte men haar met zilverwater en daarna met goudwater. Toen waren de helft van haar haren zilveren en de (andere) helft gouden, haar tanden de helft (waren) zilveren, (en) de (andere) helft (waren) gouden.

Nº. 7. O Biara.

Naga ma moi mo tagi ami baili'a, de mo djadji mo temo: Nene, na'o ani ilanga wo ali, de o inomo no wi 'ula'a ma iti uwa ai biara no wi 'ula.

Genaade mo tagi ho mo paha'a de wo ali, de mi 'ula ma inomo, ma 'a wa olo'u, wo mau 'a o biara, gena'ade mi 'ula, ho o wo aliwau.

Ho ato, ma dadaauena ma eha mo boaaau, de mo dahano ma mi biara, mo temo: Ho m'ai biara? De ona jo temo: «Jai, 'a'ano o nonu wo gali ho, ho to wi 'ulaa.»

De ma eha mo temo: «To djadji to temo: «uwa no wi 'ula ai biara, ngaro wo gali ma;» to temo: «ngaro gedau o inomo no wi 'ula no wi dodoboti'a ma, ma iti uwa ai biara no wi 'ula.»

De muna mo temo: «Ma 'a mo jai, geda'u ma inomo to wi 'ula, ma 'a wo olu'u, wo mau a ma biara.»

De muna mo temo: «Ai biara ma wa odomoau ho to tagiou, gena'adaude mo tagi de ona jo temo: «Jai, 'a o biara ho o nonu wa odomoau ho uwa no tagi.» Ma muna mo temo: «'a to olu'u to tagiou.»

De ona ma a jo ni'i, ma muna mo temo: «Uwau nio ni'i, la nio gogogelou nia dea'a;» ma 'a jo olu'u, a jo ni'i, de ma bilanga mo aho'o mo temo: «Jai, radja Molo'u awi ngomaha i dudungu ho no wi huhuo'ahi.»

De muna ma eha mo temo: «'A nio liou nia dea'a la nio

gogogelo'u, gena'adau de o mo'a ma ho'a'a mi detege'u, ho ja iha de mi hihuhuoahi ma bilanga, i'a o geena awi ngomaha i dudungu jo aho'o ma eha'a: «Jai, o radja Molo'u awi ngomaha i dudungu, ho no wi huhuoahi.»

Gena'adau de o mo'a ma ho'aali mi detege'u, ho ja iha de mi hihuhuoahi ma bilanga; i'a 'ogeena awi ngomaha i dudungu, ma bilanga mo aho'o mo temo: «Jai, o radja Molo'u awi ngomaha i dudungu ho no wi huhuoahi; de o mo'a ma ho'aali mi detege'u, ho ja i'a de mi hihuhuoahi ma bilanga; i'a 'ogeena awi ngomaha i dudungu, jo aho'o: «Jai, o radja Molo'u awi ngomaha i dudungu ho no wi huhuoahi, ena ma heleoiha o wo'a o utu moi de gena'adauou mo'i dama.

De ja iha de mi huhu ho mi punu-punuhu'u, de mo temo: «Paa nio liou o wo'a'a, de jo temo: «Jai, o hininga o'ia tanu po liou?» De ami huhu ma hongona mi dotowi.

De mo djadji, mo temo: «Ai huhu ne ma hongona no wi gaha, la no wi hihuhu, la na'o 'o wo huhuwau, de nia tuduu'u. Gena'adau de o wo huhuwau de ja tudu'u.

Hoato ma dadaao ena i toolide'u, i'a ma dadaao ena o ngoa'a ja doa ma 'o jo i hidulubawau.

Hoato, 'ogeena ena i bungaau, de i hibunga o moha, o papago, o haana, o badju, o dia, o patu, o ipaha, o gudele, o ali-ali o hala'a, o gurahi, o tjutju'ode, o tauge, o douno, o hiara.

De geda'u o'iano o dunia ma doda'a i rupa-rupa i hibunga, de da'u ma tubu-tubuo'au de o borua moi i hidelu'u.

Hoato, ja patie, ena ama aha mu ma hongodau'u.

N°. 7. De biaraplant (een soort plant met lange bladeren op een langen stamstengel; de bladeren worden als groente gegeten.)

Op een keer ging zij (uit het verhaal blijkt zij eene moeder te zijn van twee kinderen) naar haar tuin, en zij deed haar (dochtertje) beloven, zij zeide: «Nene» (een meisjesnaam) «als je broertje huilt, geef hem dan eten, doch geef hem mijn biara niet.»

Zij ging dus en toen zij weg was huilde hij, en zij gaf hem (te) eten, maar hij wilde (dat) niet, hij wilde slechts die biara (hebben), toen gaf zij die, en hij huilde niet meer.

Kijk, daarna was de moeder gekomen en zij vroeg naar haar biara, zij zeide: «Hoe staat het met mijn biara?» En zij zeiden: «Moeder, zooeven huilde de kleine er om, dus heb ik ze hem gegeven.»

En de moeder zeide: «Ik deed (je) beloven, ik zeide: gij moogt hem mijn biara niet geven, al huilt hij er ook om; ik zeide: al geeft gij hem (ook) al het eten, dat hier is, tot er niets meer over is, als ge hem maar niet mijn biara geeft.» En zij (de dochter) zeide: «maar moeder, het eten daarginds heb ik hem gegeven, maar hij wilde (het) niet (eten), hij wilde slechts de biara (hebben)» (in het gewone leven der inlanders gaat het steeds zooals hier verhaald wordt, dwingende kinderen krijgen namelijk steeds hun zin.)

En zij zeide: «Mijn biara heeft hij opgegeten, dus ga ik (weg)»; toen ging zij, en zij (de kinderen namelijk) zeiden: «Moeder, de kleine heeft wel de biara opgegeten, doch ga toch niet (weg).» Maar zij zeide: «Ik wil niet (blijven), ik ga (weg).»

En zij volgden (haar) maar, doch zij zeide: «volgt mij (toch) niet, opdat gij bij uw vader blijft,» maar zij wilden niet, zij volgden slechts, en de zuster riep, zij zeide: «Moeder! de koning der Molukken (haar broertje namelijk) zijn keel is droog (hij heeft dorst) dus geef hem eerst de borst.»

En zij de moeder zeide: «Keert toch terug tot uw vader en blijft aldaar;» toen drukte zij hare melk uit in een palmbiad en zij gingen landwaarts en zij (de zuster) gaf hem ervan te drinken, vervolgens was zijn keel (weer) droog (en) zij riepen de moeder: «Moeder, de koning der Molukken zijne keel is droog, dus geef hem eerst (weer) te drinken.» Toen drukte zij haar borst wederom uit in een palmbiad, ook (gingen) zij landwaarts en zij, de zuster, gaf hem eerst weer melk, vervolgens was zijn keel (alweer) droog, (en) de zuster riep, zij zeide: «Moeder, de koning der Molukken zijn keel is droog, dus geef hem eerst de borst;» en zij drukte haar borst weer uit in een palmbiad, en zij gingen en de zuster gaf hem die eerst te drinken; daarna (werd) zijn keel weer droog, (en) zij riepen: «Moeder: de koning der Molukken zijn keel is droog, dus geef hem eerst de borst;» daar landwaarts op de steenen stond een huis en aldaar wachtte zij hen. En zij gingen landwaarts en zij gaf hem de borst tot hij geheel verzadigd was, en zij zeide: «Vooruit, keert toch naar huis terug,» en zij zeiden: «Moeder, hoe kunnen wij nu terugkeeren?» En (toen) brak zij haar eene borst af voor hem. En zij deed (hen) beloven, zij zeide: «Neem deze mijne eene borst voor hem mee, opdat gij hem er mee voedt, doch als hij geen moedermelk meer gebruikt, plant haar (die moederborst) dan

(stop die dan in den grond, zooals men vruchten plant.)» Toen hij dan de moedermelk niet meer gebruikte, plantten zij die (borst).

Ziet, daarna ontsproot zij en groeide op (als een boom) en later (toen die boom groot geworden was) klommen de kinderen er in, maar zij vielen er niet mee om.

Ziet, toen bloeide die (boom), en de bloesems die hij voort-bracht waren kains (lijnswaden), witte baadjes, broeken, baadjes, hakmessen, patjols, bijlen, kralen, zilveren ringen, gouden (ringen), haarkammen, oorringen, enkelringen, oorhangers.

En aldaar, wat er ook voor verschillende dingen in de wereld zijn, hij (die boom namelijk) bloeide ze (bracht ze voort) en daar aan zijn top hing een kist.

Kijk, zij braken die open (en) hier de moeder zelf (was daarin).

Nº. 8. Naga o njawa ja mididi jo puaha.

Naga o wange moi u jo 'ohama o Higi'a jo puaha; de ma lia'a wo djadji ma eha'a, wo temo: «Jai, mia namo ua nia pohā, ngaro o ma ube o'iawa mia odomo, mio lionoma.

De ma eha mo temo: «Ouwa, 'o mia pahawa, ngaro 'a nio tagi. «De na'o jo puaha i duangou jo lio.

De ma lia'a wo hanou, wo temo: «Jai mia namo ena naga?» Done ma eha mo temo: «hai, ngoa'a, nia namo ta pohāu;» de jo ngamo, jo temo: «i dodooha mia namo na pohā?» De ma eha mo temo: «hebabu 'one o'iawa mia odomo, dadi ta pohā.» Gena'ade jo temo: «Hebabu mia namo na pohāu, dadi mio tagiou.» I togumi'a de jo tagi jo ma hibilaono o omo-omo tumudingi, o namo ma gohi tumudingi, de o igono o ngodumu moi.

Gena'ade jo tagi-jo tagi, ho jo dota'a o ngaili moi de gena'a jo ma togumu, hebabu o wutuoau. De jo ma idu-idude'u, ma lia'a wo temo, na'o 'o ma ube to ni tomanga, de no ma tutumu mao, hebabu o ma ube o wutu gogoronanohi, o djara i na tulu ngone; de ma dodoto wo temo, na'o geena, de halingou no i tomanga ua no i mada.

De gena'a o wutu gogoronanohi o djara i boau, 'one ma lia'a wi tomangou ma dodoto, ma wo maowa.

Done a wo tagiou ma lia'a; de waktu wo tagiou ma lia'a wa hoana ma dodoto awi ali-ali la jo ma hialiti, la to ma lia'a wi hinoa ma dodotao awi ali-ali, la to ma dodoto u ma hinoa unao.

Ma lia'a awi badju u ma nani tumudingi'a, awi haana ma 'ogeena, de na'o o nge'omo wa ma'e ma djaga awi badju wo

dugumo, i'a wa ma'e wo dugumo, wa ma'e, wo dugumo, hia-dono awi badju moiohi, de awi haana moiohi de ma duulu awi dopo-dopo ma harumu wa umo de i paapa o nge'omo ma djaga o gubali'a. De ma lia'a wa nonu o nge'omo o guida'a, de ma dodoto wa nonu o nge'omo o gubali'a.

De ma dodoto wo tota o bere'i'a, ma ma didihila'a u ma iunuahi o pihanga ma goa'a. De ma pihanga o utu moi i umu'u, de gena'u u ma gou-gou. Ma moi ami baili'a mo tagi ami bira mo utu'u, de mo digila-gila mami pihanga. Ma ma ino, ena ma mi pihanga o utu moi 'oiwau; hei, neena o'ia ja odomo? poelua o heheana. De mo temo: «A de iti ata ma'ehi la ta poha'a ho.» De wo ahoou wo temo: «Apu hiadono o hara ma hange aha mo ihene, de mo temo: «Wah nagoona nena naga, jo apu-apu?» De u ma himaiti, de mi o'o de mo temo: «hai, ai ngoa'a ma aua.» Gena'a de mi ha'ai o bira de wo odomo.

Nº. 8. Er waren twee menschen, die gingen vasten.

Op zekeren dag gingen zij in de moskee, zij (gingen) vasten, en de oudste (broer) deed de moeder beloven, hij zeide: «Moeder, slacht onze kip niet, al is er ook geen klein beetje meer voor ons te eten, (want) wij keeren toch terug.»

En de moeder zeide: «Neen, wij (zullen) ze niet slaan (dooden), ga maar;» en na hun vasten keerden zij terug.

En de oudste vroeg, hij zeide: «Moeder, is onze kip er nog?» Alzoo zeide de moeder: «He, kind, je kip (heb) ik geslacht;» en zij (waren) boos, zij zeiden: «Hoe is het mogelijk, (dat) gij onze kip geslacht hebt?» En de moeder zeide: «omdat wij geen eten meer hadden, heb ik ze geslacht.» Toen zeiden zij: «Omdat gij onze kip geslacht hebt, gaan wij nu weg.»

Daarop gingen zij (en) zij namen zich teerkost (voor onder weg) zeven watermeloenen, zeven hoendereieren en een cocosnoot.

Toen liepen zij al maar door tot, zij kwamen aan eene rivier en aldaar rustten zij, want het was avond (geworden).

En zij legden zich neer (om te slapen) en de oudste zeide: «over een poosje maak ik je wakker, en let gij dan goed op, want over een poosje als het nog middernacht is, (zal) een (fabelachtig) paard ons meenemen;» en de jongste zeide: «als dat zoo is, dan (moet) gij mij wekken (en) moogt ge mij niet laten (slapen).»

En toen het nog middernacht was kwam het paard, alzoo wekte de oudste (broer) den jongste, maar hij werd niet wakker.

Alzoo ging de oudste, en toen de oudste (zou) gaan, ontdeed hij den jongste van zijne ringen; toen werden zij met elkaar verwisseld en de oudste deed den jongste de zijne aan en die van den jongste zichzelf.

De oudste (broeder) had zeven baadjes over elkaar aan, zijne broeken ook alzoo (dus ook zeven over elkaar), en wanneer hij aan een tweesprong op den weg kwam, wierp hij er zijn baadje op neer. Vervolgens kwam hij (weer) aan een (tweesprong) (en) hij wierp er (een baadje) op neer, hij kwam (weer aan een) en wierp (er weer een) op neer, totdat hij nog een baadje had en nog een broek en daarna wierp hij zijn krisscheede neer en deze wipte weer op en viel neer op den rechtschen weg van den tweesprong. (Het is eene goede gewoonte van de inlanders, om in onbekend land bij een tweesprong op den weg een teeken, meestal een takje neer te leggen en wel zoo dat achter aankomers kunnen zien welken weg zij moeten inslaan om niet te verdwalen.)

En de oudste (broeder) sloeg den weg in, die naar links afweek en de jongste (die dus later toch wakker geworden zal zijn en hem toen volgde) sloeg den weg in naar rechts.

En de jongste kwam totaan een oud vrouwtje, maar eerst verborg hij zich onder de bananenplanten. En een tros bananen (was) rijp, en aldaar at hij (ze op).

Eens ging zij naar haar tuin om hare rijst te oogsten, en zij kwam voorbij hare bananen. Maar zij ging er naar toe, (en) van deze hare bananen was er een tros niet meer; «he,» (zei ze) «wie (heeft) deze nu opgegeten? misschien de oorwormen.»

En zij zeide: «als ik ze maar vind, dan (zal) ik ze (dood-) slaan;» en hij (die jongste broer, die nog onder de bananenplanten zat) riep, hij zeide: «Moedertje!» tot driekeer toe, toen eerst hoorde zij (het), en zij zeide: «he, wie is hier, die moedertje! moedertje! roept?» En hij vertoonde zich, en zij zee- waarts (naar hem toe) en zij zeide: «he, mijn zoontje» (werkelijk mensch, in tegenstelling van bovenaardsch wezen). Toen kookte zij rijst voor hem en hij at.

Nº. 9. O Lolabi mitadi-tadi'a.

Naga o moholehe moi ami wo'a terlalu i aulie, de ma tadi'a moio'a. O dogulu moi wa ino wo tahe, de ami ngo'ana ma beno'a, ho w'ohama 'a o pungaha. De awi lolabi i ota'a de mi tadi, de awi gugugia wo gudju ami dabo ma doda'a.

Gena'ade wo lo'a, wa iha ma eha'a de wo temo: «Jai, o inomo i hemo-hemo ni diaiou, hababu o njawa manga ngoa'a moi ta bodito'au.

De ma dewelano de ja iha wi ehe, de jo hio'ou, ja o'o de jo temo: «Bote ngona ani lolabi mi tadi?» De wo temo: «I gOUNGU, to ngoi ai lolabi mi tadi, o pungaha t'ohama de.» De jo temo: «Ngona mangaliti!» De wo temo: «Uwa ni tooma, la 'a ni mi hibaiti de ngoi. «De jo 'i hibaiti.

De o wutu haange aha ja ino jo 'i tutumu, de ato, ja ino ena, dau manga baiti ma doda'a ' a jo ma bangiheli.

De ja paitoli, ja paiti eha, ona geenaau, de 'a jo wangoali.

Tjumu tjugulu.

1. O a'ele ma muhuti'a o'ia?

O abo-abo.

2. Pahita'a i ma tero, ma rahai regu-regu, geena o'ia?

O a'ele, de o gahi ma a'ele.

3. Wange tja'o mo dodengo, wange tjumu mo halai; geena o'ia?

Po parihi.

4. Naga o njawa awi wo'a ma tadi'a moio'a; geena o'ia?

O biara.

5. O ngo'u i tangi, o wogono i hoho, geena o'ia?

O wange de o wutu.

6. O tona'a ma muhuti'a o'ia?

O ulu bitanga.

7. O Tjina ma njawa de o Papua'a ma njawa jo ma'a paranga, halingou o Lada'a ja ino, aha jo aunu, geena o'ia?

O ena'a, de o bidoho, de o gau.

8. O dodai ma doda'a a o palengu i hara-hara geena o'ia?

O tapaja ma mui.

Nº. 9. Zij (werd) door een kris gestoken.

Er was eene maagd en haar huis (was) op zeer hooge palen, en (het huis) zijne steunpalen waren slechts een.

Een jongeling kwam om te vrijen en haar deur had zij gesloten, dus ging hij door den gevel binnen. En zijn kris viel (uit zijne scheede) en stak haar, en zijn zakdoek stak hij in haar wond. Toen vluchtte hij, hij ging landwaarts tot zijne moeder en hij zeide: «Moeder, maak lekker eten voor mij, want iemands kind heb ik een ongeluk bezorgd.»

En den volgenden morgen gingen zij landwaarts (en) hij (om) haar te halen, en zij (de familie van de gedooide) kwamen met haar zeewaarts, zij (kwamen) zeewaarts en zij zeiden: «Mis-schien heeft jouw kris haar gestoken?» En hij zeide: «'t Is waar, mijn kris (heeft) haar gestoken; door den gevel kwam ik bin-nen.» En zij zeiden: «Gij moet haar vervangen.» (Zij bedoelden: gij hebt haar gedood, wij zullen jou dooden.) En hij zeide: «Doodt mij niet, doch begraaft haar (levend) met mij;» en zij begroeven hen.

En na drie dagen kwamen zij om naar hen te zien, en kijk, zij kwamen aldaar en beneden in hun graf speelde men op de fluit.

En zij groeven het (graf) weer, (maakten het weer open) zij maakten het open, (en) zij (die men begraven had) waren aldaar, en zij herleefden weer.

Raadsels.

1. Wat zijn de paarlen van het water?

Het schuim (waarin als paarlen glinsterende oogjes voor-komen).

2. De vorm is gelijk, 't is alles mooi (gelijk) wat is dat?

Het water, en het zeewater.

3. Des morgens danst zij den dodengo-dans, des avonds danst zij den tjakalele-dans; wat is dat?

Vegen (door de vrouwen des morgens en des avonds gedaan, waarbij dan het lichaam gelijk een dansende op en neer gaat.)

4. Er is iemands huis met slechts een steunpilaar; wat is dat?

De biaraplant.

5. De (witte) boschduif gaat zitten, de (zwarte) kraai vliegt weg, wat is dat?

De dag en de nacht.

6. Wat is de parel van den grond?

De ringworm.

7. De Chineezers en de Papua's vechten met elkaar, en dan moeten de Hollanders er bij komen, waarna zij bloeden; wat is dat?

Sirih, pinang en kalk. (De ingrediënten voor het door de inlanders zeer geliefkoosde betelpruimpje; eerst na de toe-voeging van de kalk (blanke Hollanders) wordt het zoo rood als bloed.)

8. Een vat welks inhoud geheel uit kogels bestaat, wat is dat?

De pitjes van de papajavrucht (waar honderden zaadpitten in zitten.)